PROSINEC 2019

Zpravodaj

Regionální agrární komora Pardubického kraje
PARTNER VŠECH POCTIVÝCH ZEMĚDĚLCŮ

K fackám je již jen krůček

Každý soudný člověk ví, že stabilizované zemědělství dává společnosti existenční jistotu.

» strana 6

Osobnost Josefa Luxe

„Máme mnoho ekonomů a málo národohospodářů. Máme mnoho politiků a málo státníků" citují Josefa Luxe.

» strana 14

Rozhovor s RNDr. Tolaszem

...musíme počítat v Česku s tím, že bude tepleji a srážky budou v průběhu roku nepravidelnější.

» strana 15

Rozhovor s V. Pospíchalem

V Gut Hohen Luckow máme 2 500 krav a 1 200 telat a jalovic holštýnského skotu a obhospodařujeme 2 000 ha půdy.

» strana 17

ÚVODNÍ SLOVO

Vše má své meze

Naší ambicí za RAK PA je se snažit, aby řešení všech problémů a pravidel, které se zemědělců týkají, co nejvíce odpovídala pohledu a zájmům zemědělské praxe.

Z toho úhlu pohledu mi dovolte pár pohledů na aktuální témata, která nás trápí. V oblasti SZP se probírají a připomínkují složky strategického plánu naší země. Když jsem před několika měsíci slyšel, že nová SZP bude jednodušší a každá země si bude moci vytvořit svůj plán, dle svých podmínek, tak jsem sice nevěřícně, ale mírně zajásal, že to je ta správná cesta. Když pak vidím reálné návrhy, tak pochopitelné zjednodušení „spočívá" v tom, že místo 7 DZESu je navrhováno 10 GAEGŮ a hlavně dostáváme často materiál, o kterém úředníci vřele diskutují a zástupce praxe nevěřícně zírá. Tohle že je ta strategie, co potřebuje naše zemědělství? Další sešroubování normálního zemědělského hospodaření, často nelogickými ekologickými požadavky. To je pokrok směrem ke konkurenceschopnosti EU? **Zástupce praxe pak váhá, zda má některé materiály vůbec číst a připomínkovat každou druhou stránku, anebo řešit systém, že takto už to dál v hospodaření nejde.** Často je realita o kompromisním postupu, ale kompromisy se hledají často velmi těžce. A znovu zdůrazňuji, nejen pro zemědělce, ale pro celou zemi, je důležité, aby pravidla pro zemědělské podnikání a podpory tvořili zejména ti, kteří o zemědělské praxi něco ví.

Není možné, aby SZP – jestli to první slůvko znamená společná, výrazně **diskriminovala některé země, což by bylo např. tvrdé zastropování přímých plateb v ČR. Je důležité, aby citlivé komodity měly stejné podmínky u nás a v sousedních zemích**. Je to jedna ze základních podmínek, abychom měli pestrou krajinu. Je v našem zájmu také, abychom v ČR začali sledovat nejen, jak zemědělec plní všechny podmínky, které mu umožní získat podpory, ale zároveň sledovali také, jestli zůstal zemědělcem, a to z toho základního pohledu, kolik z ha, kde dostává podpory, tvoří produkce. **Protože nemá smysl poskytování podpory za provedení šetrného zemědělství k přírodě tomu, kdo nic zemědělského nedělá.** To popírá podstatu věci, a zase je toto specifikum, které je nutné řešit na národní úrovni. Toto posouzení, kdo opravdu dělá z ha zemědělskou přidanou hodnotu, za nás nikdo neudělá, naopak nám budou z řady zemí, kde potřebují vyvézt své potravinové přebytky, tleskat, jak pod záminkou ochrany přírody jim dále uvolňujeme náš trh. Když s tím nic neuděláme my a tady, tak budeme mít nadále v LPIS stále více zemědělců, ale saldo agrárního obchodu bude stále více záporné. ▸

Z hlediska ochrany klimatu je naprosto mimo realitu osočovat zemědělství. **Zemědělství zodpovídá totiž nejen za 23 % škodlivých skleníkových plynů, ale také spotřebuje 29 % těchto plynů.** Jsme obor uhlíkově více než neutrální. Takže doufám, že si na nás někdo vzpomene s výnosy z emisních povolenek. Intenzívní zemědělství intenzívně také spotřebovává CO_2, a navíc zajišťuje výživu obyvatel, a to může být, při stálém růstu lidské populace a teplot na zemi, hodně důležitý problém. V ČR by bylo naprosto nevhodné další snižování hospodářských zvířat. To je jedna z dalších mezí, za kterou se nesmí jít. Je to opět v zájmu úrodnosti krajiny a zadržování vody v přírodě. To je v zájmu nás všech obyvatel. **Jestli chce někdo opravdu začít řešit emise uhlíku, tak ať nezačíná u naší ŽV, kde už nyní jsme na polovině stavů, například oproti Německu, ale ať začne hledat potraviny místní, regionální a hledí na uhlíkovou stopu dovezených potravin, než dorazí na náš stůl.**

V ochraně proti suchu, ale i povodním, je nutné zvýšit zasakovací schopnost krajiny způsobem, který zároveň zajišťuje lidem obživu, a právě v tom je důležitá a nedoceněná role dostatku organické hmoty v půdě, a tím je právě nezastupitelná role ŽV.

V ochraně rostlin mají své meze zákazy účinných látek bez toho, že se řeší alternativa. Pak máme povolený např. na hraboše jen Stutox, a když ten se nefér v polovině sezony znelíbí, tak najednou zemědělci nemají řešení. Mez, za kterou nelze jít, je to, že takový zemědělec, jako oběť nedokonalé legislativy a neodborného pohledu na věc, má sám nést veškeré náklady tohoto stavu.

Mez, za kterou nelze jít, je i to, že nám jako jediné zemi v EU bude diktovaná velikost honu. V jednom století meze direktivně rozoráme a ve stejném století direktivně zakládáme. Proč to vše má platit zemědělec? Nemůžeme se přece sami takto připravovat o výhodu našeho zemědělství bez náhrady zemědělcům. Nemluvím a nediskutuji pochopitelně o pozemcích erozně ohrožených, ale mluvím o rozšíření tohoto opatření i do nížin. V řadě zemí jsou půdní bloky stejně velké, či větší než u nás, včetně částí sousedního Polska, či Německa, a nikdo to neomezuje! Je potřeba nejprve dopad tohoto opatření v erozních oblastech spočítat, kolik to stojí zemědělce, eventuálně obyvatele v cenách potravin, a pak teprve o věci diskutovat eventuálně dále.

Vážení kolegové a naši příznivci, problémů, kde je možné a nutné hledat kompromisní řešení, ale i těch, kde mají kompromisy své meze, bychom našli daleko více. Za RAK PA se spolu s Vámi budeme snažit, abychom našli optimální kompromis a dokonale obhájili naše zájmy tam, kde kompromis už dělat nelze.

Přeji Vám všem krásné Vánoce a do roku 2020 nejen vhodné podmínky pro Vaše úspěšné zemědělské podnikání, ale zejména hodně zdraví.

Ing. Leoš Říha
Předseda Regionální agrární komory Pardubického kraje
Viceprezident Agrární komory ČR

ÚVODNÍ SLOVO

Mějte okolo své blízké a dobré lidi

„Milí spolupracovníci", takto bych ráda začala svůj úvod. Roky totiž píšu kolegové, což většina z vás také je, ale spolupracovníci mně přišlo tentokrát hezčí a výstižnější.

Pokud se jimi necítíte, mrzí mě to. Bylo by to totiž fajn. Ono všechno souvisí se vším. Takže pokud jste zemědělec, je to bez diskuzí. Pokud jste starosta, i na této úrovni bychom spolupracovníky měli být. **Zkrátka záběr zemědělce je tak veliký, že se dotýká většiny oborů a profesí.** Pokud přesto kroutíte hlavou a říkáte ne, dovolte mi vám připomenout, že všichni, ale opravdu všichni přeci konzumujeme potraviny. No a tam to začíná, ale nekončí. Já tentokrát nechci být „rozumbradou" a vězte, že většinu toho, co napíšu, beru upřímně a srdcem. Netvrdím, že mám také stoprocentní pravdu. Berte to jako postřehy z trochu jiné strany a často i glosy. Velmi mě potěší, pokud se se mnou někdo potká a řekne mi – já vás čtu. Samozřejmě ještě víc, když se mu to líbí. Také jsem ale odpovídala na spoustu nesouhlasných otázek. Komunikovat je přeci důležité, i přesto, že ne vždy chcete slyšet nesouhlas. Vůbec nechci otevírat otázku politiky a hodnotit, jen konstatuji, že jsme oslavili 30 let od Sametové revoluce a navázat chci na předchozí větu. Nárok na svůj názor máme všichni. Když jsem posílala svůj příspěvek do Zpravodaje Agrovenkova, volala mi kolegyně a první slova byla – „to ses zase rozvášnila. Bude to vánoční číslo, PFko nemáš?" I tohle je důvod, proč si některou kritiku (alespoň v úvodu) odpustím. **Naši tiskovinu sestavujeme v době adventu a vám se ke čtení dostane těsně před Vánoci.** Co bychom měli o svátcích dělat i nedělat určitě víme všichni dobře. A teď výjimečně nemyslím na to, jestli zase přiberu po cukroví, nebo mě

bude popichovat žlučník, protože splácám páté přes deváté. **Jen bych chtěla, ať svátky strávíte jakkoliv, buďte spokojeni, naplněni. Mějte okolo sebe své blízké a samé dobré lidi, pokud to jen trošku půjde. Během roku moc času nebývá. Nikdo ho nemáme nazbyt. Děláme všechno, jak nejlépe umíme. Pokud ale máme malinkou rezervu, využijme ji právě v čase vánočním.** Taky už se honím za dárky a vůbec jsem teď udělala radost sama sobě nákupem nějakých holčičích věcí. Pak jsem v autě v rádiu slyšela část reportáže teď módních Ježíškových vnoučat. (Jen pro ty, co nevědí, o co se jedná: senioři si napíšou svá přání a vy si můžete vybrat ze seznamu to přání nebo toho seniora, který je vám nejsympatičtější a přání mu vyplnit.) Zapojují se i známé osobnosti. Hezké, a je úplně jedno, jestli si tím kupujeme kousek svého svědomí. Ať tak či onak, radost to babičce či dědečkovi v domově udělá. A já právě slyšela útržek rozhovoru. Starý pán si přál knihy. Paní mu je koupila a osobně předala. Co mě ovšem zpražilo byl osud pána. V dětství byl postižen dětskou mozkovou obrnou. Rodiče mu obstarali práci vrátného v domově důchodců. A tam také zůstal, když mu rodiče zemřeli. Oženil se, ale zůstali s manželkou bezdětní. Pán později ovdověl. Bydlí ve stejném pokoji v domově tedy více než půl století. V tom jsem si uvědomila, jaké mám štěstí. Jsem zdravá, mám dítě, partnera i dům. Jistě, mám z nových bot a náušnic velkou radost, ale kdybych neměla ten základ, šťastnou mě jenom ty věci neudělají. Myslím si, že o tomhle uvědomění by právě svátky klidu a pohody měly být. **Šťastné a veselé Vánoce a v novém roce hlavně pevné zdraví, také štěstí a lásku.** **-vr-**

Agrární komora Svitavy a Zemědělský svaz Svitavy

Děkujeme Vám za dobrou spolupráci v uplynulém roce. Příjemné prožití vánočních svátků a do nového roku zdraví, spokojenost a mnoho osobních i pracovních úspěchů

Vám přeje Agrární komora a Zemědělský svaz Svitavy.
Ing. Josef Gracias
ředitel AK Svitavy a tajemník ZS Svitavy

PF 2020

Krásné Vánoce a šťasný nový rok vám přeje VVS.

Díky Vám budeme v roce 2020 již 50 let ve formě. Díky!

VVS®

VÝROČÍ 50 LET VÝROBY KRMIV VE VERMĚŘOVICÍCH
1970–2020

Tradiční listopadové konání Výroční konference VVS bylo výjimečné

A to nejen z pohledu účasti více jak 200 našich obchodních partnerů, ale hlavně proto, že se konalo téměř v „předvečer" oslav kulatého výročí sametové revoluce.

Odvahu mladých lidí v listopadu 1989 jsme si rádi připomněli a budeme si ji připomínat stále. Odvaha je důležitá nejen ve společenském, ale i pracovním životě. Zavádět nové poznatky a technologie do praxe, měnit své přístupy, to vše chce kuráž. A o tom jsme také na konferenci mluvili. O výhledu Společné zemědělské politiky Evropské unie hovořila paní Iveta Bošková z ÚZEI. Otázka budoucích podpor může výrazně ovlivnit konkurenceschopnost českých chovatelů krav, byť si ve stávajícím mezinárodním srovnání nevedeme vůbec špatně. Příklad moderní, velmi dobře fungující farmy popsal ze své zkušenosti Vít Pospíchal. Na své cestě po světě zakotvil na pozici hlavního zootechnika na jedné z největších farem v Evropě. Dnes mají na středisku 2500 dojených krav a v nedaleké budoucnosti přibude dalších 800 ks. Management tamějšího stáda a různé provozní návyky zaujaly nejednoho účastníka konference i v následné obsáhlé diskusi. Kritické kontrolní body reprodukce byly předmětem zajímavé přednášky profesora Antverpské university Jo Leroy. Po skončení konference využila řada, především s námi nově spolupracujících chovatelů, možnost prohlídky výroby naší společnosti včetně nové laboratoře. Dobrý dojem z povedeného dne si odvážíme všichni. Tento dojem je v těchto dnech umocněn skutečností, že žijeme a podnikáme již 30 let ve svobodné zemi. Toho si fakt vážíme. Přejme si, abychom měli odvahu tuto svobodu nadále rozvíjet. Těšíme se na další setkání, nyní už na farmách u našich partnerů.

Ing. Jiří Burdych, MBA

CLAAS

KLAS Nekoř a.s.
prodej a servis zemědělské techniky

Prodej stroje:
Ing. Martin Hajzler, Tel.: 601 344 677, klas.nekor@seznam.cz
Okresy: Pardubice, Chrudim, Ústí n.O., Rychnov n.K., Svitavy
Ing. Tomáš Šubrt, Tel.: 725 524 110, subrt.tomas@seznam.cz
Okresy: Hradec Králové, Jičín, Náchod, Trutnov, Semily
klas@klas-nekor.cz

VÄDERSTAD KAWECO DeLaval
ANNABURGER Kverneland ZUNHAMMER GÜLLE-TECHNIK Shell

K fackám je již jen krůček

Kdo trochu věnuje svoji pozornost dění v Evropě, určitě zaznamenal, že velmi narůstá rozhořčenost mezi farmáři ve vyspělých zemích staré patnáctky, zejména Holandska, Francie a nejnověji i Německa. Ta je úměrná tlakům ze strany příslušných vlád zmíněných zemí. Nápady zelených hlav v mnoha případech přímo útočí na samou podstatu existence sedláků, a tak tisíce traktorů těch naštvaných sedláků blokují dálnice a ulice velkých měst. Ti lidé za našimi hranicemi v tom Německu vyjadřují svými hesly, nápisy a sděleními stejné pocity, jako máme poslední dobou i my, zemědělci, tady u nás doma.

V naší republice se to začíná rovněž tak vyvíjet. Vítězí názory typu: „kůrovec je můj přítel", nebo „hraboš polní coby významný faktor vodního režimu – oni totiž svými chodbičkami pomáhají zasakovat vodě do půdy", případně „škodlivá řepka z hlediska vodní eroze" a jiná výstižná odborná stanoviska různých znalců a expertů na zemědělství. Nedávno mne ohromilo sdělení jistého odborníka, že se na pronajatých pozemcích špatně hospodaří na úkor jejich úrodnosti. Neumím si jako sedlák představit, jak bych mozaikovitě obdělával pozemky, kde mám svoje a zároveň pronajaté parcely.

Zblbnutí davů dobou je nesmírné. Lidstvo svým nezřízeným kořistěním naštvalo přírodu, která pomalu začíná ukazovat, kdeže je ta opravdová pravda. Vládnoucí garnitury jsou nervózní z toho, že by měly lidu obecnému říci, že již není doba vhodná jen pro chléb a hry, ale je na čase ubrat ze svého spotřebitelského štěstí a ustoupit o několik kroků zpět, pokud nás ještě zajímá osud našich potomků. Nemají odvahu, hledají viníka. A toho našli, tím je zemědělství.

Z různých statistik vyčíslujících původce CO_2 připadá na zemědělství a lesnictví 24 % (výroba energie 25 %, průmysl 21 %, doprava 14 %). Málokdo ovšem k tomu dodá, že zemědělství a lesnictví zároveň spotřebovává 29 % CO_2, tedy je v této bilanci jako jediné aktivní.

Je zvláštní, že aktivisté a jiní znalci zemědělství nepoukazují například na emise způsobované lodní a leteckou dopravou. Máme denně 120.000 letadel ve vzduchu po celém světě, která za sebou nechávají hojné spaliny ve výškách osm až dvanáct kilometrů nad zemí. Je známo, že cca 45 % takto (z pohledu skleníkového efektu) emitovaného CO_2 zůstává dlouhodobě v těchto polohách. Za roky této bohulibé činnosti se v atmosféře něco skleníkového plynu nashromáždí a přispívá tak k tomu našemu současnému problému. Celosvětové přesuny materiálu, výrobků a lidí (zejména turismus) tvoří část HDP a ten musí neustále růst, abychom byli všichni šťastnější a spokojenější a je jedno, zda je to v souladu s přírodními zákony nebo ne.

Každý soudný člověk ví, že stabilizované zemědělství dává společnosti existenční jistotu. U nás, po tom „organizovaném sametovém převratu", bylo jaksi to zemědělství prokšeftováno a zahnáno na samý okraj společenského a hospodářského dění. To dokazují následující čísla:

Produkce rostlinné a živočišné výroby v letech 1936 až 2018

(stálé ceny 1989, mld. Kč)

	RV	%	ŽV	%	ZEM. VÝROBA	%
1936	42,501	95	38,445	60	80,946	75
1989	44,694	100	63,939	100	108,633	100
2018	37,400	84	36,630	57	74,030	68

Úbytek orné půdy v hektarech

	ha	%	celkový	úbytek ha prům. roční	prům. denní
1989	3 232 000	100	-	-	-
2017	2 958 603	91	273 397	9 764	26 75

Změna plochy některých plodin proti výchozímu roku 1989

	1989		2018	
	ha	%	ha	%
cukrovka	127 124	100	64 760	51
brambory	115 271	100	22 889	20
zelenina	34 996	100	12 631	36
pícniny na orné půdě	1 079 407	100	468 604	43

Stavy hospodářských zvířat byly velmi redukovány proti roku 1989. Prasata jsou na 39 %, drůbež na 66 %, ovce na 54 %. Počet krav rovněž stále klesá. Jsme na úrovni 47 % stavu roku 1989. Toto se odráží na soběstačnosti v komoditách živočišného původu.

Soběstačnost v mase a vejcích

Vepřové	36–38 %
Drůbeží	57–60 %
Vejce	57–62 %
Hovězí	potřeba je kryta díky poklesu spotřeby z výchozích 26,5 kg na současných 7,8 kg/osobu

Deformovanost a celková slabost agrárního sektoru na mnoze způsobená politickými tlaky a masivní expanzí nadnárodních obchodních řetězců se odráží v obchodním saldu (tj. poměr vývozu a dovozu). Následující čísla dokumentují, jak hluboko jsme závislí na dovozech ze zahraničí. To je velice diskutabilní z pohledu budoucích možných plošných klimatických excesů, jejichž důsledkem bude nedostatek zemědělských produktů.

Celkové saldo agrárního obchodu (mld. Kč)

1993	+	0,779	
2000	–	17,282	
2004	–	32,296	rok vstupu do EU
2018	–	40,322	zatím nejhorší výsledek
2019	–	45,000	odhad

Obchodní saldo v mase (mld. Kč) (třída 02. celního sazebníku)

1996	–	0,225			
2000	–	1,124			
2004	–	4,665			
2018	–	23,302	1. pololetí 2018	–	11,433
2019			1. pololetí 2019	–	11,818

Saldo některých komodit ve fyzickém stavu, tj. v tunách

		maso		máslo		chleba		pekařské zboží		přípravky z mouky
2000	–	60 000	+	21 000	–	336	–	5 396	–	15 573
2004	–	160 000	+	12 000	–	2 118	–	25 282	–	15 349
2017					–	15 156	–	17 630	–	14 880
2018	–	500 000	–	20 000						

Velmi je zemědělcům vytýkána vysoká spotřeba hnojiv a pesticidů. Porovnejme tedy naši spotřebu s některými evropskými státy:

Spotřeba umělých hnojiv a účinných látek v pesticidech na hektar orné půdy za rok 2017

	umělá hnojiva		účinné látky v pesticidech		
	kg	%		kg	%
Irsko	511	396	Belgie	8 088	409
Belgie	287	222	Itálie	7 780	393
Velká Británie	243	188	Španělsko	5 616	283
Nizozemí	241	187	Francie	3 892	197
Německo	218	169	Německo	3 432	174
Francie	151	117	Velká Británie	2 703	137
Španělsko	151	117	Maďarsko	2 123	107
Česká republika	129	100	Česká republika	1 978	100

Když si k těmto „nesporným hospodářským zázrakům" ještě přimyslíme možné zásahy různých zelených a jinak pomazaných hlav, tak mi z toho vychází jako koncovka jen ten nadpis.

V textu byla použita data z těchto zdrojů:

České zemědělství očima statistiky 1918–2017 vydal ČSÚ 2018
Výroční zpráva AKČR za rok 2018
Mlynářské noviny roč. XXX. Číslo 1, rok 2019 – Tržní informace únor 2019, str. 2 až 3

Jaroslav Kopista
soukromý zemědělec, předseda AK Chrudim

Psychologie ceny

Mám teď za sebou pestrých 14 dní. Cestuji soukromě na různé akce. Možná si říkáte, jak se to týká Agrární komory, zemědělství a mé práce obecně, ale týká. Pokud nejedete někam na samotu odpočinout si od komunikace, s lidmi se potkáváte všude. No, a protože jsem komunikativní typ člověka, vždycky navážeme hovor, který se většinou stočí k práci.

Chci se s vámi podělit o dva postřehy, každý z jiného soudku, ale oba končí stejně u zemědělství, produktech z nich, pohledech na „nás" – čti zemědělce a cenách.

První bylo náhodné setkání v restauraci při obědě. Otevřely se dveře a první vkráčel obří pes plemene Cane Corso. Za ním muž středního věku. Plemeno psa je moje srdeční záležitost, měla jsem ho kdysi také. A tak slovo dalo slovo. Pán s rozcuchem na hlavě už dával tušit, že bude jiného smýšlení. Chyběly jen dredy, aby to byl hned na první pohled muž v krabičce alternativní. Povídali jsme o psech, až mě napadlo se zeptat, čím se pán živí. Jsem zemědělec. Jé, pookřála jsem, my také, teda... a představila jsem Agrární komoru. Tak snad mi aktivní skuteční zemědělci odpustí, že se počítám za jednoho z nich ☺.

A co všechno máte? Prasata. Jé, reagovala jsem nadšeně podruhé. Na podhorskou lokalitu se mi zdál chov prasat až neuvěřitelný. Pak to přišlo. Pán má vietnamská prasata křížená s mangalicemi. Pěstuje pár brambor a chystá se na dýně. Žije ve stanu a je bez dotací. Na pozemky si půjčil od rodičů. Vystudovaný je matematik. Prý už od dětství věděl, že klasické zaměstnání v modelu zaměstnavatel a řadový zaměstnanec nebude nic pro něj. Zkouší vše sám na vlastní pěst metodou pokus-omyl. Uživí sám sebe prý v pohodě. Zeptali jsme se, zda je ženatý. Odpověděl otázkou, kdo by s ním byl, když má takové názory a styl života. Tak jsme ho cestou zpět rozebírali. Jeho pohled na svět a přístup. Uživí sám sebe, něco málo navíc prodá. Nemá ale rodinu. Určitě přírodě neškodí. On je přesvědčený, že by takto zemědělství mohlo fungovat, že to jde. No, osobně si nedokážu představit, že v dnešní době by byl takový obrat zpět i v rámci trendu ekologizace a šli bychom bydlet do stanu.

Druhé setkání bylo s naprostým laikem z Prahy. Naopak paní projevila zájem a ptala se na obor jako takový. A tak jsem vypravovala. Pak začala povídat paní, že byla v jednom zemědělském podniku a byla nadšená. Vše modernizované a ze svého mléka si vyrábí i jogurty. Byla v šoku, protože když přišla do podnikové prodejny, zjistila, že jogurty, které se v Praze prodávají okolo čtyřiceti korun, tady stály dvacet. Žádní překupníci, jak by Vás mohlo hned napadnout. V Praze si je totiž prodávají také sami, ale proč tak draze? Odpověď byla šokující. Kdyby byly jogurty levnější, v Praze by je nekoupili. Připadalo by jim to podezřele levné. A tak to je. Psychologie ceny. Zatímco nad zdánlivými maličkostmi řešíme cenu, u kvalitních potravin a zejména ve velkých měs-

tech ne. Určitě je to dáno jinou skladbou lidí, jejich příjmy, možná i vzděláním a často také smýšlením. I student si koupí drahý jogurt. Koupí ale pouze jeden a ten také sní, ideálně ihned. Když jsem dnes otevřela lednici, mám tam jogurty tři a všem prochází datum spotřeby. Věřím, že je skupina lidí a především na venkově, která si opravdu pečlivě rozmyslí, za co svou výplatu utratí. Pak jsou ale takoví, třeba jako já. Nakupuji většinou když mám hlad, to je chyba. Chuť mám v obchodě na vše, a tak to naházím do košíku, no a zbytek znáte. Pak se to válí v lednici. Chyba je u mě, v mém přístupu. Polehčující okolností pro mě může být, že jídlo nevyhodím, to by mi opravdu vadilo hodně. Vozím ho buďto kamarádce pro slepice, a pokud je požívatelné, často si pochutnají i naši pejsci, třeba na tom jogurtu. Poslední zmiňovaní se za to na mě ale vůbec nezlobí. **-vr-**

OHLÉDNUTÍ NA NAŠIMI AKCEMI

Počasí, pojištění, PGRLF v Podlesí 23. 10. 2019

Seminář na téma Počasí, pojištění, PGRLF byl opět výborně obsazen kvalitními mluvčími. Škoda, že nevyužilo tuto možnost více lidí, i nezemědělců. Možná by pak přestali nefundovaně reptat a radit zemědělcům, protože by znali souvislosti. Ale ono je jednodušší psát komentáře a večer u piva kritizovat. Dozvěděli by se například, že s produkcí skleníkových plynů nejsme ti nejhorší, jak často bývá prezentováno. Naopak, že spoustu zase spotřebujeme.

K odborným debatám by bylo fér brát i ty, které kritizujeme. Kdo ze zemědělců byl v neděli 20. 10. v Otázkách Václava Moravce? Žádný. Možná ho zvali a nepřijel, to nevím, ale takto to nebylo poprvé. Bohužel. **-vr-**

INFORMUJEME

Agrovenkov má nový webový portál

Na začátku listopadu Agrovenkov o. p. s. spustil nové webové stránky. Jelikož působíme jako Krajské informační středisko pro rozvoj zemědělství a venkova Pardubického kraje, jsou tyto webové stránky určeny především pro zemědělské subjekty (jednotlivci, malé či velké podniky), pro které zprostředkováváme přenos informací.

https://www.agrovenkov.cz/

Naším cílem bylo, aby byly nejen líbivější, ale také přehlednější. Najdete zde také odkazy na web Pardubického kraje, který nás dlouhodobě finančně podporuje, dále na stránky MZE či odkaz na MLS Pardubického kraje. Doufáme, že se budou líbit a budou k užitku uživatelům. V současné době zatím není k dispozici automatický odběr zpráv. V případě zájmu o odběr příspěvků napište na e-mail: brozkova.agrovenkov@seznam.cz

Z jednání Komoditní rady mléka a hovězího masa v Žehuni 21. 11. 2019

Nákup mléka od producentů za září

238 272 tis. litrů – 5,36 % oproti srpnu 2019 a +0,76 % oproti září 2018

Nákup mléka za III. čtvrtletí

746 832 tisíc litrů, tj. 101 % oproti minulému roku, z toho mlékárnami 614 262 tisíc litrů, tj. 97,1 minulého roku

Cena mléka za říjen 2019

8,79 (8,70–2018) (9,10–2017)

Stavy skotu ve III. čtvrtletí 2019

Oproti minulému roku cca beze změn, tj. 1 422,7 tis. ks skotu, z toho 582,8 tis. ks krav.

Cena ČR v meziročním srovnání za září

ČR 32,56 €/100 kg T 3,89 B 3,47
Německo 33,88 €/100 kg T 3,97 B 3,37
Rakousko 35,97 €/100 kg T 4,15 B 3,44
Polsko 30,41 €/100 kg T 3,98 B 3,31

(zdroj MMO, Eurostat)

Cenová tendence na nejbližší období setrvalý stav nebo mírný růst v závislosti na složkách.

Výroba hovězího masa za III. čtvrtletí 2019

17 422 tun, meziročně +1,6 %

Ceny jatečného skotu za III. čtvrtletí 2019

Meziročně –2,4 % (z toho telata – 11,7 %, jalovice –3,4 % býci – 3,3 %, krávy beze změn)

Dále KR probírala vývoj světového trhu s mlékem, příprava ND pro rok 2020 a vývoj vyjednávání SZP.

Ing. Leoš Říha
Předseda Komoditní rady pro mléko a hovězí maso

Agrovenkov o. p. s. pozval studenty chrudimské zemědělské školy do zemědělských podniků

Ve čtvrtek 7. 11. jsme se studenty chrudimské zemědělské školy navštívili ZOD Br. Veverkových v Živanicích a Naše hospodářství v Osicích.

Velké poděkování za představení dvou rozdílných podniků patří Ing. Hejnovi ze Živanic a Mgr. Erlerovi z Osic. V Živanicích nám byla představena živočišná výroba – chov hovězího dobytka. V Osicích pan Erler buduje rodinné hospodářství s rostlinnou i živočišnou výrobou. Na chov hovězího dobytka má navázáno i zpracování a prodej masa. Studenti tak měli možnost porovnat dva rozdílné podniky – klasický zemědělský podnik s živočišnou výrobou a rodinnou farmu.

Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje (RRA PK)

V rámci Regionální rozvojové agentury Pardubického kraje („RRA PK"), která již od roku 1999 podporuje rozvoj Pardubického kraje, a to především ve spolupráci s veřejnou správou regionu, které pomáhá financovat její rozvoj pomocí evropských dotací, tedy dotací ze strukturálních fondů EU, vzniklo v roce 2018 **„Centrum na podporu zemědělců" („CPZ")**. Jak již název napovídá, jedná se o specializované pracovníky RRA PK, kteří Vám rádi pomohou a poradí v oblasti zemědělských dotací.

Na vznik CPZ mělo vliv několik podnětů, společnost Agrovenkov, o. p. s. a Pardubický kraj měl požadavek na RRA PK, aby zajistila odborné kapacity a pomáhala tak široké zemědělské veřejnosti v oblasti konzultací a příprav projektů v rámci PRV a nejen jich. Dalším podstatným impulsem pro vznik CPZ byla realizace mezinárodního projektu **INNOGROW**, z programu Interreg Europe, ve kterém se na základě provedených analýz ukázalo, že je v kraji nutné podporovat malé a střední zemědělské podnikatele při procesu podávání žádostí do nejrůznějších dotačních titulů. Tím se rozšířilo pracovní portfolio RRA PK, které Vám může nabídnout. Centrum na podporu zemědělců tak reflektuje vzniklé potřeby a doporučení, jež jsou obsažena v „politických příručkách" projektu INNOGROW. Díky projektu také vznikla vazba a propojení projektu s Pardubickým podnikatelským inkubátorem (www.p-pink.cz), kde dochází ke vzájemnému sdílení zkušeností a know-how mezi subjekty. Díky síti externích expertů Pardubického inkubátoru se do regionu a do malých a středních podniků z cílových skupin projektu dostávají nové významné informace z široké škály oborů.

Zemědělští podnikatelé mohou v rámci vyhlášených výzev podávat projekty do Programu rozvoje venkova („PRV"). Další možností jsou Národní dotace, které zastřešuje MZe, jejichž výzvy jsou vyhlašovány průběžně během celého kalendářního roku. A v neposlední řadě lze nahlédnout a podat projekt v rámci OP PIK (Operační program podnikání, inovace a konkurenceschopnost).

Pokud byste měli zájem o konzultaci a analýzu Vašeho projektového záměru, jak do programu PRV, tak i do Národních dotací či OP PIK, kontaktujte Ing. Moniku Illichovou, tel.: 731 334 446, e-mail: monika.illichova@rrapk.cz, web: www.rrapk.cz.

Po dobrých zkušenostech s programem Interreg Europe se RRA PK zapojila do dalších dvou mezinárodních projektů, kterými jsou projekty AQUARES a CONDEREFF, které byly zahájeny v červnu 2018.

Mezinárodní projekt **AQUARES** je zaměřen na posílení efektivního vodohospodářství a konceptu „zeleného růstu" opětovným využitím vody. Cílem projektu je zlepšení odborné kapacity veřejné správy a regionálních subjektů včetně podpory inovativních technologií a obchodních modelů pro recyklaci vody. V rámci projektu dochází ke sdílení zkušeností a předání know-how mezi zúčastněnými stranami z politické i nepolitické sféry a vytváří prostor pro diskuzi. V rámci projektu se partneři z Pardubického kraje účastní zahraničních workshopů a studijních návštěv a také participují na akcích v Pardubickém kraji. Během setkání jsou prezentovány činnosti a aktivity projektu, je zde prostor pro vzájemnou diskuzi, navázání kontaktů a spolupráce mezi jednotlivými účastníky. V měsíci listopadu proběhl v rámci projektu Informační den k posílení efektivního vodohospodářství. Setkání se účastnilo přes 30 účastníků z různých oblastí a proběhly zde přednášky na aktuální témata spojená s obdobím sucha a hospodařením s pitnou i šedou vodou.

Druhým zmiňovaným projektem je projekt **CONDEREFF**. CONDEREFF je zaměřen na vyšší efektivitu využívání zdrojů a modelů cirkulární ekonomiky v oblasti nakládání se stavebním a demoličním odpadem. Cílem projektu je zlepšení kapacity veřejné správy a implementace Protokolu EU o nakládání se stavebním a demoličním odpadem. V rámci projektu dochází ke sdílení zkušeností, know-how a dobré praxe, avšak s jinými partnerskými zeměmi než v projektu AQUARES. Jedním z hlavních cílů je rozšířit povědomí o možnosti využití odpadových materiálů z oboru stavebnictví a demolice, ale také možnost ovlivnit politické kroky k opětovnému využití demoličního odpadu ve smyslu fungování cirkulární ekonomiky. Povědomí veřejnosti o tomto tématu je velmi nízké, naopak následky vzniku těchto odpadů jsou obrovské, a proto vznikl i tento projekt. Nabízí se zde možnost sdílet vzájemně zkušenosti i problémy, dobrou praxi a kroky k zavedení cirkulární ekonomiky v oblasti stavebního a demoličního odpadu, a nevyužívat stále jen primární suroviny, ale umět využívat odpad jako vstupní materiál pro nové produkty. V rámci mezinárodní spolupráce se RRA PK a partneři projektu účastní workshopů a studijních návštěv v partnerských zemích. V listopadu v Pardubickém regionu proběhlo setkání zúčastněných stran, kde byla hlavním tématem burza druhotných surovin a informace zástupce z MŽP k demoličnímu odpadu.

Pokud Vás projekt AQUARES či CONDEREFF zaujal z profesního hlediska anebo Vás jedno z témat zajímá, ozvěte se nám či sledujte novinky, a to prostřednictvím webových stránek Interreg Europe, RRA PK, Facebooku, Twitteru či LinkedIn. Odkazy na webové stránky: www.ingerregeurope.eu; www.rrapk.cz.

KLAS Nekoř a.s.

PŘÍMÝ PRODEJCE KVALITNÍCH, ŠPIČKOVÝCH OSIV

N A B Í Z Í

OSIVA KUKUŘICE NA SILÁŽ I NA ZRNO OD FIRMY PIONEER

- Velmi ranné, ranné, středně ranné i středně pozdní, praxí ověřené hybridy
- Výnosné hybridy odolávající nedostatkům vláhy
  AQUAmax technologie **P8307, P9127, P9234, P9241, P9415, P0312, P9903, P0725**
- Výkonné **TOP HYBRIDY P8201, P8888, P9241, P0312**
- Perspektivní **NOVINKY P7948, P8358,P9363**
- Elitní silážní hybridy určené pro vysokoprodukční dojnice pro zvýšení mléčné užitkovosti **Milk Power**
- Hybridy z kategorie **Energy Power** určené pro vysokou produkci methanu v bioplynových stanicích

OSIVA SLUNEČNICE OD FIRMY PIONEER

- Vysoce olejnaté, velmi ranné, výnosné i krmné hybridy
- Velmi ranné hybridy s Express technologií herbicidní ochrany **P63LE10, P63LE113, P64LE25**
- Perspektivní **NOVINKA P62LE122**
- **TOP HYBRID P63LE113**
- **Speciální hybrid** proužkované slunečnice pro chovné ptactvo **P64BB01**

MNOŽENÍ TRAV A JETELŮ NA SEMENO

České odrůdy s vysokou semenářskou a pícninářskou kvalitou, velmi ekonomicky zajímavá součást osevních postupů

KVALITNÍ OSIVA TRAVNÍCH SMĚSÍ PŘÍMO OD VÝROBCE

PÍCNINÁŘSKÉ, TRÁVNÍKOVÉ

PŘÍSEV TRAV A JETELŮ

Obnova luk a pastvin **secím strojem VREDO**

NAŠIM ZÁKAZNÍKŮM EXKLUZIVNĚ

- Zdarma informace na semináři k pěstování kukuřice a na polním dnu
- Zdarma poradenský servis
- Zdarma provedení rozborů v mobilní laboratoři při semináři a polní přehlídce

Informace a objednávky

e-mail: klas@klas-nekor.cz

702 120 274 Bc. Jana Motlová
602 472 197 Ing. Leoš Říha
601 344 677 Ing. Martin Hajzler
605 504 774 Marie Černohousová

www.klas-nekor.cz

Jednoduché a komplexní řešení

Z polí pomalu, ale jistě mizí poslední plodiny a většina zemědělců v poklidu dokončila osev ozimů. Nutno říci, že letošní podzim založení ozimů přál a například ozimé řepky jsou, díky značnému množství srážek na přelomu srpna a září, v dobré kondici. Je čas na bilancování roku a také na zamyšlení, co se v letošním roce podařilo, nebo naopak nepodařilo. Tak jako bilancují zemědělci, tak na konci roku sčítají své šrámy ale také úspěšná rozhodnutí i pojišťovny.

Česká pojišťovna každoročně prochází své portfolio a hodnotí uplynulý rok z hlediska škod na jednotlivých segmentech pojištění. Letošní rok v zemědělském pojištění nebyl vůbec jednoduchý. Už jaro a brzké škody jarním mrazem leccos naznačily. Škody způsobené tímto rizikem se opakovaly v několika vlnách a výsledkem je třetí nejhorší škodní průběh za poslední desetiletí. Vzhledem k prognózám a vývoji počasí se předpokládá, že i v dalších letech budou škody tímto rizikem pokračovat. Na vině nejsou ani tak nízké teploty, které se vyskytují téměř každoročně, ale stav vegetace na přelomu dubna a května. Česká pojišťovna toto riziko samozřejmě také vnímá a každoročně rozšiřuje nabídku na další komodity. V současné době lze na poškození jarním mrazem pojistit hlavně jablka, hrušky, jahody, mák, cukrovku a nově od roku 2019 také řepku ozimou. Toto připojištění je novinkou na trhu. V letošním roce byly porosty ozimých řepek tímto rizikem na mnoha místech poškozeny. Pojištění je koncipováno jako indexové, což znamená, že na základě splnění určitého parametru je automaticky poskytováno pojistné plnění. V tomto případě je daným parametrem 50 % poškozených rostlin (praskliny stonku, esovitě ohnuté stonky, sterilní nebo pomrzlé šešule atd.). Připojištění lze sjednat k základnímu pojištění, kterým je krupobití.

Tím se dostáváme k nejvíce rozšířenému riziku v pojištění plodin, které je i základním stavebním kamenem pojištění, a to je krupobití. Škody z tohoto rizika zásadním způsobem ovlivnily letošní škodní průběh v pojištění plodin. V průběhu června a července Česká pojišťovna vyhlásila dvakrát kalamitní stav a hlavně střední Čechy, jižní a severní Morava byly poškozeny opakovaně. Lokálně se jednalo až o totální škody. Ve středních Čechách byly značné škody způsobeny na zelenině, v ostatních regionech byly poškozeny všechny druhy polních plodin i trvalých kultur. Rozsah obou kalamit byl, co se týká výše škod, obdobný. V součinnosti s krupobitím obvykle působí i riziko vichřice, nicméně mnoho klientů toto riziko opomíjí. V případě škod pak může dojít ke zklamání, že ne všechny škody jsou z rizika krupobití plně likvidní. V souvislosti s vichřicí, krupobitím i dalšími klimatickými vlivy připravila Česká pojišťovna v roce 2018 připojištění škod způsobených polehnutím. V letošním roce bylo těchto škod poměrně hodně, ovšem jen málo klientů nabídku využilo. Za škody polehnutím může klient získat odškodnění až do výše 25 % pojištěného výtěžku, a to podle fáze, ve které k polehnutí dojde. Další inovace v pojištění plodin připravuje Česká pojišťovna na jarní aktualizace pojistných smluv. Cílem je více využívat data z LPIS a za posílení elektronické komunikace odměnit klienty poskytnutím slevy na pojistném. Dalším přínosem je snížení administrativní zátěže jak na straně pojišťovny, tak hlavně na straně klienta a správce pojištění. Cestou zjednodušení se Česká pojišťovna vydala již v minulosti, kdy bylo u nákladových škod zrušeno dokládání faktur za osivo, čímž se zjednodušila a zrychlila výplata pojistného plnění.

Nelze zapomenout ani na pojištění hospodářských zvířat jako pevnou a stabilní součást zemědělského pojištění. V ČR je podobně jako v minulých letech nákazová situace poměrně stabilní. Od letošního roku je ČR opět prostá afrického moru prasat (AMP), ale v okolních státech situace úplně ideální není a není tedy radno AMP podceňovat. Případné škody, které by AMP způsobil v pojištěných chovech, by byly likvidní ze základního pojištění nákaz. V minulých letech jsme i v tomto druhu pojištění naši nabídku inovovali. Jedním z příkladů je připojištění salmonely v prostředí pro drůbež, které je hojně využíváno a škody z něj vypláceny každoročně. Dalším neméně využívaným připojištěním je odcizení skotu z pastviny. Novinkou pro letošní rok je připojištění zmetání plodu, nebo úhynu telete do 72 hodin po porodu. Tato inovace v pojištění by měla řešit nežádoucí a nečekané reprodukční komplikace v chovech skotu. Připojištění lze sjednat jako doplněk k riziku jednotlivých škod pro krávy a vysokobřezí jalovice. V nabídce České pojišťovny nechybí samozřejmě ani pojištění koní. Zde stojí za zmínku připojištění léčebných výloh na stáji až do limitu 30 tis. Kč.

Další informace naleznete na webových stránkách www.ceskapojistovna.cz, případně se lze obrátit na obchodního zástupce České pojišťovny, který poskytne veškeré potřebné informace a v případě zájmu pojištění přímo sjedná. Současně lze využít služeb partnerských makléřských firem.

Ing. Martin Bělina

PŘÍSPĚVEK RAK-PA

Císařovna štvala na Pardubicku

Pokud jste nezaznamenali v novinách, uplynulo začátkem listopadu 145 let, kdy náš kraj navštívil František Josef I. s Alžbětou Bavorskou přezdívanou Sisi. Patrně jeden z nejznámějších párů. Určitě si vybavíte film o Sisi s božskou Romy Schneider. Neoficiální návštěva proběhla 8. a 9. listopadu, zázemí měl pár v Kladrubech. Císař prý mluvil česky. Důvodem návštěvy byl parforsní hon pár dní po prvním ročníku pardubické steeplechase v roce 1874. I tehdy lidé využívali situace. Ceny ubytování a jídla prý několikanásobně vzrostly. Hon začal u Sezemic, kde byl vypuštěn jelen. Za ním se hnali až do Rosic u Chrasti. Pokračovali v honu až druhý den. Jelena chytil císař až u Opatovic nad Labem. **-vr-**

Osobnost Josefa Luxe

21. listopadu 2019 jsme si připomínali 20. výročí úmrtí Josefa Luxe, který na politické scéně byl nepřehlédnutelnou osobností, výjimečným politikem s odporem k sobectví a dokázal pro dobrou věc zemědělců a občanů jít proti proudu. To se v současné politice úplně vytratilo.

„Máme mnoho ekonomů a málo národohospodářů. Máme mnoho politiků a málo státníků," cituji Josefa Luxe. Toto se za uplynulých 20 let vůbec nezměnilo, spíše naopak. Coby ministr zemědělství vedl rezort v nejtěžších dobách a vedl ho velmi dobře. Když přišel do vrcholné politiky v podstatě z venkovského prostředí, tak nezpychl ani nezměnil svoji tvář. Celková situace v zemědělském resortu byla ohromně složitá. Probíhala ne dost podařená kuponová privatizace, transformace zemědělských družstev a podniků, končila činnost státních statků a k tomu začal působit pokřivený tržní mechanismus. Mnohdy se svými názory pro dobro budoucího zemědělství neměl ve vládě plnou podporu ani od tehdejšího premiéra. Přesto měl eminentní zájem a také vše pro to dělal, postupně problémy řešit a v tom byla jeho síla – nic nevzdávat a odvážně hledat cesty k řešení. Jako ministr byl praktickým zemědělcem a politikem, přijal roli sjednotitele roztříštěných zemědělců v jejich prospěch. Zachoval si v roli politika uvažování sedláka, ale zůstal takový, jaký do politiky vstoupil. Zachoval si slušnost a pokoru. Pro samotného zemědělce bylo důležité a významné, že jako ministr byl současně vicepremiérem. To už se nikdy poté nikomu nestalo.

Byl mezi zemědělci, ale i občany velmi oblíben. V jeho funkčním období vznikl úspěšný Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond a také Pozemkový fond, které fungují doposud. Uměl naslouchat novým věcem a nápadům, ať byly od kohokoliv. Nebál se dát prostor věcem nevyzkoušeným a ani se nebál dát lidem prostor k jejich realizaci. Byl velkým vyjednávačem a také byl pro úzkou spolupráci, což se kladně promítlo do období formulace pravidel privatizace. Převážná většina zemědělců na něho vzpomíná s úctou.

Jeho odkaz je stále živý. V činnosti pokračuje „Nadační fond Josefa Luxe" založený v roce 2001 (www.fondlux.cz). Jeho hlavním cílem je:

- přispět ke zlepšení vztahů ve společnosti, rozvoji občanské odpovědnosti, šíření etických hodnot
- podpora mediálních konferencí „Člověk a média"
- Program podpory edukace pacientů s hematoonkologickým onemocněním

K uctění jeho památky v roce 20. výročí od úmrtí byla v Chocni vysazena „Lípa Josefa Luxe".

Jménem zemědělců okresu Ústí nad Orlicí vzpomněl

Václav Koblížek
Agrovenkov, o.p.s. v Pardubickém kraji

Odpovídal klimatolog RNDr. Radim Tolasz, Ph.D.

Jaký je Váš vztah k Pardubickému kraji?
Asi Vás zklamu, ale já nemám žádný zvláštní vztah k žádnému administrativnímu celku. Mám rád Beskydy, protože je to mé „domovské" pohoří, obdivuji pestrost Polabí, kterou bych v nížině neočekával, fascinují mě sopečné tvary Českého středohoří nebo rybniční krajina Třeboňska. Zkrátka, mám vztah k české, moravské a slezské krajině, kterou považuji za domov.

Co je dle Vás hlavním cílem práce zemědělce v dnešní době? Považujete národní zemědělství za obor pro národní hospodářství významný i v dnešním globálním světě?
Jsem přesvědčen o tom, že hlavní úkol zemědělce (a tedy zemědělství) je už celá staletí stejný. Nakrmit sebe a své okolí. A teprve v posledních desetiletích se k tomu přidává další úkol, kterým je péče o krajinu. V dobách, kdy zemědělci hospodařili na svém, tak to byla samozřejmost, o které nikdo nemluvil. Je smutné, že se to dnes za samozřejmost nepovažuje. Nebo přesněji řečeno, je smutné, že je ekonomika v zemědělství dnes postavena tak, že se péče o krajinu nevyplácí.

Proč se podle Vás potýká s generačním problémem?
Generační problém se dnes dotýká mnoha oblastí, protože se v poslední době objevily nové, hlavně technologické, obory, které byly a jsou pro mladé lidi hodně atraktivní. Jsou to nejenom běžně uváděné internetové a telekomunikační služby nebo obory spojené s on-line obchodováním, ale i různé nově vzniklé sociální obory. Je potom logické, že chybí mládež v průmyslu a zemědělství. Jediným řešením je modernizace a automatizace na straně jedné a snižování zbytečné spotřeby a plýtvání na straně druhé. Je to však běh na dlouhou trať.

Jak vidíte vývoj počasí, se kterým může zemědělec v nejbližších letech počítat a jak by se tomu měl provozně přizpůsobit?
Samozřejmě není možné spekulovat o konkrétním průběhu počasí v příštích letech. Ale v průměru musíme počítat v Česku s tím, že bude tepleji a srážky budou v průběhu roku nepravidelnější. Vyšší teplota s sebou přináší vyšší výpar, ale i více extrémů – horké vlny, přívalové srážky, vichřice apod. Musíme se tomuto vývoji přizpůsobit třeba tím, že budeme pěstovat rostliny odolnější teplotnímu stresu a nedostatku vody v půdě a ty méně odolné přesuneme do vyšších nadmořských výšek, pokud tam je pro ně dostatečně kvalitní půda. Ale upřímně, to jsou

věci, které by neměl vymýšlet klimatolog, to zemědělci přece vidí sami. Jen by měli přestat věřit tomu, že nějaké přirozené dlouhodobé cykly aktuální změnu klimatu, vyvolanou působením člověka na klimatický systém, zvrátí.

Jak vnímáte práci a význam Agrární komory ČR?
Jsem profesně součástí resortu životního prostředí a s Agrární komorou nejsem nijak v kontaktu. Ale obecně si myslím, že profesní organizace by měly být u nás více aktivnější a měli bychom jim více naslouchat.

Jak byste zhodnotil současnou situaci v zemědělství – ceny potravin, ochrana zem. půdy, vliv obchodních řetězců?
Na to nejsem expert a jen dojmy k hodnocení nestačí.

V jakém typu obchodů nakupujete nejčastěji?
Já se snažím nakupovat co nejméně a co nejrychleji. Proto nakupuji v supermarketech.

Řešíte původ surovin i v restauraci?
Ne. Nejsem si jist, jak bych to v restauracích dělal.

Jste gurmán, a jaké je Vaše oblíbené jídlo?
Ano, už jsem ve věku, kdy jídlo šplhá po hodnotovém žebříčku na vyšší příčky. Rád si uvařím svíčkovou, kterou si často dávám i v restauracích.

Jaký je Váš oblíbený recept, o který se podělíte s čtenáři?
Zajímavá jídla se dají připravit z pohanky, na kterou česká kuchyně dost zapomíná. Doporučuji různé variace tzv. valašského kontrabaše, což bývá směs pohanky a brambor s uzeným nebo s bůčkem, někdy i s kyselým zelím.

AGRALL zemědělská technika
agricol POLIČKA
Comagrin
ČESKÁ POJIŠŤOVNA
DLF SEEDS & SCIENCE
KLAS Nekoř a.s.
OMACH
PIONEER
RENOMIA AGRO
VVS

Přejeme Vám klidné prožití vánočních svátků a úspěšný rok 2020

Děkujeme Vám za Vaši přízeň a těšíme se na spolupráci v novém roce.

Jiří Havelka, ředitel RENOMIA AGRO

RENOMIA AGRO

Vždy ve Vašem zájmu.

Mladý zootechnik, který se prosadil v zahraničí

Představujeme vám Víta Pospíchala, úspěšného, nadšeného a mladého zootechnika, který v listopadu přednášel na výroční konferenci VVS v Mistrovicích.

Prosím na začátku kratince představte podnik, ve kterém pracujete.
Gut Hohen Luckow se nachází v Mecklenbursku-Předním Pomořansku, nedaleko pobřeží Baltského moře. Na středisku, kde pracuji, máme 2500 krav a 1200 telat a jalovic holštýnského skotu a obhospodařujeme 2000 ha půdy. V živočišné výrobě pracuje 36 lidí. Užitkovost za laktaci představuje 11 500 litrů při dojení dvakrát denně. Dohromady má podnik 8000 kusů skotu a obhospodařuje 8500 ha půdy.

Jak jste se dostal k zemědělství a proč jste odešel do zahraničí?
Zemědělství mne bavilo už od dětství. Během střední školy jsem absolvoval 3měsíční praxi na malé mléčné farmě ve Švýcarsku. Od té doby jsou krávy pro mne jasná volba a neměnil bych. Motivace pro práci v zahraničí bylo na začátku samozřejmě poznání nových věcí a odlišných postupů, kultury a naučení řečí. Přes Švýcarsko jsem se dostal do Kanady a poté do Německa, kde jsem dnes už 8 let.

Co je dle Vás hlavním cílem práce zemědělce v dnešní době? Považujete zemědělství za obor pro národní hospodářství významný i v dnešním globálním světě?
Cílem je produkce kvalitních potravin a v současné době stále více aktuálnější téma šetrného přístupu ke krajině. Zemědělství možná není v současnosti přikládán takový význam. Na druhou stranu sledujeme zvyšující se poptávku po regionálních produktech a ta to může změnit.

Považujete zemědělství za atraktivní obor?
Pro většinu lidí asi atraktivní není. Přitom dnes se pracuje s moderními technologiemi jako v každém jiném oboru, ale to většina veřejnosti, která se zemědělstvím nepřijde přímo do styku, neví. Kombinace práce se zvířaty, přírodou, lidmi a technikou je velmi zajímavá. Já bych moji práci určitě neměnil.

Proč se podle Vás potýká s generačním problémem?
Většina mladých lidí nechce hodně a tvrdě pracovat. Přitom, jak už jsem říkal, nové technologie nám práci usnadňují a ve velkých podnicích jako je ten náš je i pracovní doba přesně zorganizována a platy jsou také na dobré úrovni. Ale samozřejmě práce o víkendech a svátcích atraktivní není. Člověk tu práci musí mít rád.

Jak byste zhodnotil současnou situaci v zemědělství – můžete přiblížit ČR versus Německo? V čem jsou si podobné, v čem jsou odlišné?
Současná situace není úplně jednoduchá. Po pravdě podrobnou situaci v ČR neznám. Obě země jsou ale členy EU, a tím pádem se všichni potýkáme s podobnými problémy. Největší zátěží je stále se zvyšující byrokracie, nové předpisy, kontroly. A zároveň pochopení a akceptace ze strany veřejnosti pro naši práci.

Je rozdíl v práci zootechnika v ČR a Německu (aplikace léčiv, aj.)?
Rozdíl tam určitě je. Od německého zootechnika je požadováno více dovedností prováděných přímo na zvířatech. Určení diagnózy nemocných zvířat, základní aplikaci léčiv, ošetření paznehtů, pomoc při těžkých porodech, inseminace, vyšetření na březost – to jsou věci, které musí dobrý zootechnik ovládat.

Jaké vidíte hlavní problémy ve své současné práci?
Více než problém spíše každodenní výzvou je řídit celý tým zaměstnanců. To je složitější než řídit velké stádo krav. U krav zhruba víte, jak zareagují, ale lidé vás každý den překvapí s něčím novým.

Jak vidíte budoucnost chovu dojného skotu v Evropě? (koncentrace versus rodinné farmy, robotizace versus lidský přístup, welfare zvířat versus ekonomika).
Když se podíváme na mapu Evropy, tak je zřejmé, že jsou oblasti, kde je produkce koncentrovaná a zvyšuje se, a oblasti, kde se spíše od chovu dojného skotu upouští. Myslím, že tento trend bude i nadále pokračovat. Koncentrace zvířat na velkých farmách je výhodná z ekonomického pohledu a právě i kvůli atraktivitě zaměstnání z hlediska pracovní doby. Na menších rodinných farmách se spíše prosadí robotizace.

Welfare zvířat je důležité jak pro zvířata, tak pro nás, co s nimi pracujeme a i proto, aby nás veřejnost akceptovala.

Jak vidíte budoucnost zemědělství v prostředí sílících ekologických názorů?
Asi budou vždy dva tábory. Ale ve věcné diskusi se dá určitě dojít k rozumným kompromisům. Poslední desetiletí bylo vše směrováno k maximální produkci, ale to se právě kvůli tlaku ze strany ekologistů a veřejnosti nejspíše změní.

Jak řešíte odbyt mléka, dodáváte do mlékárny napřímo nebo přes odbyt. družstva? Ceny mléka znáte před prodejem nebo až po realizaci?
Mléko dodáváme přímo do mlékárny DMK. Známe výhledovou cenu, ale výslednou cenu až po realizaci.

Můžou zemědělcům podle Vás pomoci i sami spotřebitelé?
Určitě tím, že se budou zajímat o naši práci. Tím, že dostanou vysvětlení a nezkreslené informace z praxe, budou mít pro nás větší pochopení.

Jste gurmán, a jaké je Vaše oblíbené jídlo? Pokud vaříte, podělte se prosím se čtenáři o nějaký recept.
S přítelkyní vaříme rádi a těch oblíbených jídel je více. Mám rád spíše jednoduchá jídla, a proto se vždy těším na léto a na maso připravené na grilu. K tomu čerstvou zeleninu z vlastní zahrádky.

SBERBANK

Vážení obchodní přátelé,

děkujeme Vám za důvěru v uplynulém roce, přejeme mnoho úspěchů v roce 2020 a těšíme se na další spolupráci a možnosti podpory Vašeho podnikání také v roce následujícím!

Vaše Sberbank

V roce 2019 jsme spolupracovali s mnoha klienty z oblasti zemědělství na financování jak jejich investičních projektů, tak i běžné provozní činnosti.

Děkujeme Vám všem, s nimiž jsme měli možnost se potkat na Podzimním setkání v Hotelu Slavia ve Svitavách. Během zajímavého programu zazněly novinky od zástupců nejen naší banky, ale i od Agrární komory, PGRLF nebo informace o pojištění v zemědělství a dotačních programech. Samozřejmostí byla i Svatomartinská večeře a sklenka dobrého vína.

NABÍDKA SBERBANK PRO ZEMĚDĚLCE

Investice
- splácení sjednáme podle sezónnosti peněžních toků zemědělského podniku
- maximálně se přizpůsobíme podmínkám případně schválené investiční dotace

Zemědělská půda
- financujeme nákup i refinancování již nakoupené půdy až do 100 % kupní ceny
- splatnost až 20 let

Provozní potřeby
- poskytneme zdroje k pokrytí běžných provozních potřeb v průběhu sezóny
- zajistíme předfinancování dotací

Zajištění kurzového rizika u dotací pro zemědělce

Spořicí účty
- nabízíme několik variant spořicích účtů v CZK se zhodnocením až 1,85 % p. a.

Zemědělská technika
- financujeme 100 % kupní ceny včetně DPH
- splatnost až 8 let

Dotační poradenství
- máme zkušené odborníky, kteří pomohou v oblasti dotací
- hledáme řešení přesně na míru podnikatelského záměru
- dlouhodobě a úspěšně spolupracujeme s PGRLF, naše produkty jsou kompatibilní s podmínkami fondu

PGRLF

Regionální bankéř pro financování v zemědělství
Ing. Martin Typl, e-mail: typl.martin@sberbankcz.cz, tel.: 731 467 137

PIONEER
MILK POWER
HYBRID
PĚSTOVÁNÍ
SKLIZEŇ
SILÁŽOVÁNÍ
KRMENÍ
PIONEER
Xpert
na siláž
PIONEER
OSIVO
KUKUŘICE
P8201
FAO 240
NOVINKA
P8358
FAO 260
P8888
FAO 290
Maximum
stravitelného
škrobu a energie
Škrob dělá mléko
www.pioneer.com/cz

Živá krajina není v Pardubickém kraji prázdný pojem

Životní prostředí se pro nás stává stále hmatatelnějším tématem. Kromě svalování viny na druhé bychom ale mohli sami zapřemýšlet, jak konkrétně každý z nás můžeme naší planetě ulevit. Velkou zátěž pro ni totiž představují nejenom tovární haly a logistická centra, ale i my jako jednotlivci.

„Změnou klimatu bychom neměli veřejnost zastrašovat, ale měli bychom vést odborný dialog na různých úrovních a hledat adaptační opatření tam, kde je možné je realizovat," říká radní Václav Kroutil, zodpovědný za zemědělství, životní prostředí a venkov. *„Žádný z dokumentů by především neměl zapomínat na to, že* ***za úbytek vody a půdy může zejména člověk sám****."*

Dále dodává: *„Proto také Pardubický kraj investoval v letošním roce finanční prostředky na vznik RESAO, což je Regionální strategie adaptačních opatření. Se strategií byli seznámeni zastupitelé kraje a postupně bude představována zemědělcům, lesníkům, vodohospodářům, ale i starostům našich měst a obcí."*

Na toto téma se v poslední době rozběhla řada zajímavých debat.

Na jednom z Informačních dní na téma posílení efektivního vodohospodářství byl účastníkům předán dokument Mýty a fakta o českém zemědělství. Tuto akci pořádala začátkem listopadu Regionální rozvojová agentura v rámci projektu AQUARES.

Na závěr radní Kroutil ještě dodává: *„Jsem tedy rád, že existuje materiál Mýty a fakta o českém zemědělství, který dává do správných souvislostí a bez dalšího zkreslování naše zemědělství. V nedávné době jsem měl možnost vidět televizní debatu o zemědělství, ale bez zemědělců. Což považuji za neférl"*

„Na druhou stranu jsem se již po několikáté zúčastnil seminářů s kvalitním odborným obsazením. Jako například konference Rostlinolékařské dny na téma Rostlinolékařská péče – nástroj pro udržitelný rozvoj integrované ochrany rostlin a potravinové bezpečnosti v budoucnosti. Dále také například odborný seminář „Počasí, pojištění, PGRLF", který spolupořádala Regionální agrární komora v Ústí nad Orlicí. ***Považuji tedy za správné, že v našem kraji vedeme odborný dialog!"***

IEVA
Institut environmentálních výzkumů a aplikací

RESAO
Regionální strategie adaptačních opatření

My toho také máme plné zuby

V návaznosti na protesty zemědělců v Holandsku, Francii a Německu v posledních týdnech, si dovolujeme připomenout, že i nám začíná docházet trpělivost.

Vadí nám, jak je zemědělství silně ovlivňováno názory „odborníků", kteří v zemědělství nikdy nic nevyprodukovali. **Ptáme se, jakým právem, a k čemu to vede a povede, když lidé, kteří v zemědělství nikdy nepracovali, určují pravidla, jak má vypadat zemědělské hospodaření. Ptáme se, jakým právem diktují úředníci, stovky kilometrů vzdáleni od naší země, jak má vypadat naše hospodaření a naše krajina.**

Nenechme si diktovat neodborně, populisticky a ideologicky zaměřené, zásahy do naší krajiny nebo toho budou naši potomci litovat. Při hrozících změnách klimatu potřebuje každá země, včetně té naší, mít soběstačnost v základních druzích potravin.

Zadržování vody, v naší hornaté krajině, musíme především řešit dostatkem organické hmoty v půdě. A k tomu potřebujeme mít odpovídající stavy hospodářských zvířat, produkujících hnůj, jako mají například v Německu (nyní jsme na polovině jejich stavů). Ekologická prohlášení, zasahující neodborně do zemědělství, lidstvo v době růstu populace a teplot neuživí.

Konkrétně požadujeme:

1. **Zemědělské podpory tam, kde se zemědělsky hospodaří.** To konkrétně znamená přímo na ten hektar, z kterého se získávají suroviny pro obživu obyvatel ve větší míře, než jsou na ten samý hektar přidělované dotace.
2. **Zadržovat vodu v krajině podporou dostatečného množství kvalitní organické hmoty**, tj. dostatečným množstvím hospodářských zvířat. Jakýkoliv další jejich pokles silně zasáhne stav naší krajiny a schopnost zadržování vody.
3. **Navrhujeme nejprve vyhodnotit přínosy a negativa (náklady) se zavedením DZES 7** v erozně ohrožených oblastech, a na základě toho diskutovat o dalším postupu. **Rozhodně jsme proti zavedení DZES 7 na celé území ČR od roku 2021.**
4. **Monitorovat škody nejen od hrabošů, ale i rostoucí škody černou zvěří.** V kalamitních situacích, kdy nemají zemědělci možnost ochrany – **poskytnout odškodnění.**
5. **Systémově řešit ochranu rostlin – nezakazovat POR bez toho, že by pro každou plodinu existovalo řešení pro její možné pěstování.**
6. Přimlouváme se za rychlejší přebírání POR povolených a prověřených v sousedních vyspělých zemích (Německo). U přípravku diquat hrozí, v případě jeho zákazu bez náhrady, ohrožení pěstování dalších plodin ovlivňujících pozitivně naše hospodaření. Konkrétně se to týká slunečnice, sadbových brambor a množitelského jetele. Škody v pěstování těchto plodin mohou být nenávratné a mohou z našich polí navždy zmizet a budeme zase o něco více pěstovat neprodejného obilí. **Přimlouváme se proto o udělení výjimky pro používání přípravku diquat u výše uvedených plodin do doby, než bude povolena a v praxi ověřena adekvátní náhrada.**
7. Navrhujeme: **u potravin by mělo být více zdůrazněno, jakou cestu mají za sebou, než dorazí na náš stůl – umožní to tak lidem, kteří opravdu chtějí, řešit uhlíkovou stopu, aby tak volbou místních potravin skutečně klimatu pomohli.**

Valná hromada Regionální agrární komory Pardubického kraje

PŘÍSPĚVEK RAK-PA

Škody od černé zvěře jsou evergreenem

Začarovaný kruh. Nepojistitelné. Škody můžou zaplatit myslivci, ale ti nemají prostředky. Jistě se dají přijmout jistá opatření jako moření odrůd, obsekávání, změna osevního postupu, repelenty, ale jen do jisté míry. Pokud nám stavy černé zvěře stále rostou a ony rostou, bude se bojovat obtížněji. Vždyť za 15 let divočáci přibyli o 57 % a je potřeba uvědomit si, že v loňském roce se černá kvůli moru střílela opravdu hodně.

Myslivci jsou za odstřely pranýřováni stejně jako zemědělci za ošetřování polí a pěstování řepky. Lidem, a to převážně z měst, uniká smysl v obou případech. Prostě nežijeme ve volné přírodě, která si to vše sama řídí, a to už pěknou řádku let. Museli bychom všichni do naha, resp. do kůží a jednoduchých příbytků. Ostatně ta realizace by byla docela vtipná. Nevím, kolik lidí by umělo rozdělat oheň holýma rukama a nespát v posteli. Ráno jít na WC s lopuchovým listem, a kde ho najít teď, že? Nedat si kávu a nevědět, co se děje v okolí, natož ve světě. Nelze přeci požívat plnými doušky všechny výdobytky moderní doby a kritizovat pouze vytržené kousky z ní. Dnes jsem četla příspěvek na Facebooku. Do jogurtu se dostal kousek papíru, který tam zplesnivěl. To bylo povyku. Reagovala na to další maminka slovy – „dětem nic nekupujte a běžte na lov do lesa…" Je fajn, že někdo i přemýšlí.

-vr-

Krásné svátky
pod šťastnou hvězdou
přeje společně rodina
Generali a Česká pojišťovna
GENERALI
ČESKÁ POJIŠŤOVNA

Polní den pro děti na šlechtitelské stanici

Akce, nejen pro děti, se konala již druhým rokem na šlechtitelské stanici Selgen, a. s. v Úhřeticích u Chrudimi ve dnech 17.–18. května 2019.

Takzvaný Dětský polní den je naučně relaxační akcí pro děti již od předškolního věku, na své si ale přijdou i rodiče. První den byl určen pro mateřské a základní školy. Druhý den pro širokou veřejnost. V rámci Dětského polního dne byla v rozsáhlém areálu šlechtitelské stanice vytvořena naučná stezka, která zahrnovala deset stanovišť s úkoly zaměřenými na rostlinnou nebo živočišnou výrobu, případně zemědělskou mechanizaci. Na každém stanovišti malí účastníci splnili úkol přiměřený jejich věku a jako odměnu dostali malý dárek. Dále si mohli všichni projít bosou stezkou z plodin, které Selgen, a. s. šlechtí. V rámci rostlinné výroby stojí za zmínku i možnost vyset si semínko do květináče a doma vypěstovat rostlinu. Z okruhu živočišné výroby zde

byla velkým lákadlem výstava živých hospodářských zvířat, ukázky krmiv a témata jako koně nebo drůbež. K vidění byla speciální šlechtitelská mechanizace, například minikombajny, ale i velká technika současná a historická. Letošní ročník byl navíc rozšířen, ve spolupráci s Regionální Agrární komorou Pardubického kraje, o trh regionálních produktů. Návštěvnost takřka pokořila tisíc účastníků, řada z nich využila možnost diskuse o aktuálních otázkách řešených v zemědělském sektoru s odborníky, kteří akci pořádali.

Třetí ročník Dětského polního dne se na ŠS Úhřetice bude konat 23. 5. 2020.

Bc. Tomáš Bláha, DiS., *Selgen, a. s.*

Včela jako hospodářské zvíře

V Nasavrkách u Chrudimi v Pardubickém kraji proběhl v listopadu seminář členů Sekce komerčních včelařů při ČSV. Jedno z témat byl i postupný úbytek přirozeného krmení pro včely – pylu. Současný způsob pěstování a pěstební postupy nejsou včelám nakloněny. To vede obecně k oslabení včelstev a značnému navýšení úhynů v posledních letech.

Ústředním tématem pak je soužití včelařů se zemědělci tak, aby si vzájemně pomáhali. V našem povědomí tvoří včely nedílnou součást přírody, ale zůstávají trošku stranou zájmu zemědělců. Články o včelách nejsou v praxi tak časté, a proto přijměte následující řádky jako malou změnu.

Už od doby prvních zemědělců probíhá velká bitva člověka s přírodou v podobě hledání optimálního způsobu hospodaření. Neustálá potřeba navyšování úrody a produkce potravin vede k intenzifikaci postupů v zemědělství. K té patří velké plochy monokultur a také tolik diskutovaná ochrana rostlin a s ní spojené používání pesticidů jako zdroje řady negativních dopadů na přírodu a živočichů v ní žijících.

Na jedné straně stojí hospodářská zvířata chovaná pro svoji tržní produkci mléka a masa se svými potřebami na zdroj kvalitního krmiva a na straně druhé minoritní skupina drobných hospodářských zvířat, kam patří také včely, která je přímo konfrontována s intenzivním zemědělstvím. Svojí velikostí nemohou včely konkurovat zvířatům chovaným pro tržní produkci, svým významem v potravinovém řetězci jsou však nezastupitelní. Nastává paradoxní situace, kdy intenzivně pěstujeme rostliny pro dosažení maximálního výnosu a současně škodíme živočichovi, který odpovídá za 95% opylování cizosprašných rostlin.

V této souvislosti je třeba se na včelu dívat jako na významný ekonomický subjekt v současné struktuře zemědělství. Svojí velikostí tomu neodpovídá, významem však ano.

Česko je světovou včelařskou velmocí. Hospodaří zde přibližně 60 tisíc včelařů s počtem 700 tisíc včelstev – patří nám 4. místo v počtu včelstev na 1 obyvatele na světě. *Přínos z chovu včel je v rámci EU vyčíslen na 14,2 miliardy EUR ročně (368,7 miliardy korun), 84 % rostlinných druhů a 76 % potravinové výroby jsou zcela závislé na opylování včelami.*

Význam včel

Včelaření patří mezi nejstarší odvětví živočišné výroby. V zemědělství se uplatňuje při opylování rostlin a v potravinářství je zdrojem medu. Včelí produkty jsou dále potřebné ve zdravotnickém, farmaceutickém a dokonce i sklářském průmyslu.

Bez včel by převládly tzv. větrosnubné rostliny, které by následně vytlačily většinu ostatních rostlin. To by mělo za následek vymizení živočišných druhů, které jsou na tyto rostliny navázány. Včely jsou tedy důležité pro zachování potravního řetězce lidí a zvířat, a pro udržení biodiverzity ve volné přírodě.

Včely monitorují kvalitu životního prostředí. Jsou v poslední době využívány také jako bioindikátor kvality životního prostředí, jelikož jsou velmi citlivé vůči škodlivým látkám, proto se využívají například i k určení míst s výskytem kovů jako je Pb, Mn, Zn nebo Cu. Mimo to je se včelami, díky jejich výjimečnému čichu, pracováno také při hledání výbušnin nebo drog.

Hlavní nepřátelé včel

V současné době jsou pro intenzivní zemědělskou produkci nepostradatelné **pesticidy**, kte-

Přírodní doplněk krmiva pro všechny druhy zvířat

envi produkt

www.enviprodukt.cz

Včelí produkty

Med
Už naši předkové považovali med za lék a i v současnosti je med hodnocen jako významný bioprodukt s vynikajícími účinky na lidský organismus. Všechny druhy medu jsou vhodné pro zdravý růst a vývoj dětí, obsahují více cenných, růst podporujících látek. Jsou v něm v převážném množství zastoupeny jednoduché cukry, které se po požití okamžitě vstřebávají do organismu, a tělo není zatěžováno jejich štěpením (na rozdíl od řepného cukru, jehož zpracování je pro tělo velikou zátěží).

Pyl
Říká se mu též včelí chleba – je vynikajícím zdrojem bílkovin a poslouží při léčení celé řady nemocí.

Propolis
Je ceněn pro vysoké dezinfekční a antibakteriální účinky. Používá se jako tinktura nebo masti.

Mateří kašička
Je látka složená z čistých bílkovin a produkovaná hltanovými žlázami včel – má skvělé účinky na lidské zdraví.

Včelí jed
O včelím jedu se hovoří jako o výborném prostředku pro léčení revmatických potíží a byl zkoušen také na léčení pacientů s AIDS.

Včelí vosk
Nachází uplatnění v mnoha oborech lidské činnosti.

ré jsou používány v rozsáhlé míře k ochraně proti chorobám a škůdcům. Tyto chemické látky mají negativní účinky nejen na cílový škodlivý organismus, ale často i na zdraví člověka, necílových živočichů a/nebo rostlin, případně na životní prostředí vůbec. Nejvíce problematická je aplikace fungicidů a insekticidů do kvetoucích porostů. V současné době je možno používat pouze přípravky, které představují pro včely jen malé riziko. Přímé hromadné otravy včel jsou v České republice v posledních letech ojedinělé. Většinou jsou způsobeny základním porušením předpisů a selháním lidského faktoru.

Dalším problémem souvisejícím s intenzivním zemědělstvím je i postupný **úbytek přirozeného krmení** pro včely. Současný způsob pěstování a pěstební postupy nejsou včelám nakloněny. Důsledkem velké plochy monokultur je „monodieta" pro včely. Zmenšují se přirozené prostory obživy a negativně působí i nepříznivé průběhy počasí – zvýšení teplot, změna průběhu vegetace, rychlý nástup jara.

Pesticidy a nedostatek potravy nejsou jediné překážky, se kterou se musejí včelaři a včely potýkat. **Celosvětově nejrozšířenější a nejzávažnější onemocnění včelího plodu a dospělých včel je Varroáza**. Tlumení varroázy je klíčem i k ochraně včelstev před ostatními nákazami. Viry přenášené roztoči mají další negativní dopady na včelstva. Oslabení chudou výživou snižuje schopnost včelstev se vypořádat i s další chorobou – Nosemózou. I když její výskyt a intenzita na území ČR dosti kolísá, počet napadených včelstev se pohybuje kolem 50 %!

Správná výživa včel

Problémy s výživou včel vedou obecně k oslabení včelstev a značnému navýšení úhynů v posledních letech. Bez správné výživy nebudou včely schopny nadále splnit své nutriční požadavky.

Tradiční včelaři krmí včelstva cukernatým roztokem, případně invertním krmivem. Až dosud byla v doplňcích výživy většina bílkovin vyrobena z GMO sóji, která obsahuje cukry nestravitelné včelami (Stachyóza). Krmení pouze cukrem poskytuje nulové mikronutrienty pro včely, cukr nemá biologickou hodnotu. Mnoho proteinových zdrojů má neefektivní aminokyselinové poměry nebo chybí esenciální aminokyseliny. Navíc – výživa získaná pěstováním GMO a zdroje surovin ošetřené přípravkem Roundup také poškozují zdraví včel.

Správná výživa nahrazuje nedostatek přírodní potravy, pomáhá včelám bojovat proti virovým infekcím a snižuje poškození způsobené Varroázou. Velmi důležitá je správná výživa před zimou – na ní závisí, jak včely přečkají zimu.

HUMAC Natur AFM Liquid

V poslední době se v souvislosti s výše uvedenými problémy začínají v chovu včel uplatňovat i nové přípravky pro výživu včel. Již dva roky probíhá testování přírodního přípravku HUMAC Natur AFM Liquid s vysokým obsahem huminových kyselin. Je vyráběn z přírodní suroviny – Leonarditu, který dále obsahuje vysoké množství důležitých mikroprvků pro posílení imunity. Používá se na podzim do posledního krmení a na jaře na podporu imunity včel. Má výborný preventivní účinek proti průjmům, je účinný jako prevence proti Nosemóze a snižuje poškození Varroázou. Po jeho použití na jaře se včelstva rozvíjejí rychleji a jsou životaschopnější.

Ing. Jiří Teren
Envi Produkt, s. r. o.

NAVŠTÍVILI JSME

Gruzie se zajímá o české zemědělství

Regionální agrární komora Pardubického kraje byla pozvána Pardubickým krajem na setkání s delegací z Gruzie, konkrétně z regionu Gurie. Diskuze proběhla u kulatého stolu v krásných prostorách chroustovického zámku v odborném učilišti 6. 12. 2019. Delegace byla složena ze zástupců vrchní státní správy. Zajímala se jak o školství, tak o zemědělství. Škoda, že nebylo více času, bylo by zajímavé porovnat některé podmínky. Zaujala mě otázka od pana Zuraba Nasaraia, který je vrchním představitelem státní správy v Lanchkhuti, Ozurgeti a Chokhatauri a sám chová 1000 prasat. Ptal se, zda máme nějaké omezení maximálního počtu výrobků nebo zvířat, pokud je chceme prodat. Z toho vyplývá, že Gruzínci jsou zřejmě omezováni při obchodování, ale bohužel nebyl dostatek času to probrat podrobně. Tak třeba někdy příště.

Pozn.: Gurie je kraj v Gruzii, představuje pouze necelá tři procenta z celkové rozlohy Gruzie. Vládne tam především subtropické klima, ve vyšších polohách mírné klima. Asi nejdůležitějším artiklem Gruzie je obecně čaj. Prošel také krizí – došlo k zastavení téměř veškeré produkce čaje. Po znovuzískání nezávislosti Gruzie se produkce obnovuje a dbá se především na kvalitu.

-vr-

Pro likvidaci kůrovcového dřeva připravil kraj nový dotační titul. Pomůže malým vlastníkům a obcím

Avizovaný dotační titul Pardubického kraje pro vlastníky lesů a obce jakožto zřizovatele jednotek dobrovolných hasičů schválila na svém pondělním jednání krajská rada. Návrh této dotace vznikl na základě jednání krajského kůrovcového štábu. V návrhu rozpočtu je v tuto chvíli připraveno prvních deset milionů korun.

„Vytvoření dotačního titulu, který je rozdělen na dva podtituly pro drobné vlastníky lesa s majetkem do 50 hektarů a pro obce jako zřizovatele jednotek požární ochrany obcí, je výsledkem jednání krajského kůrovcového štábu, ve kterém jsou zastoupeni jak vlastníci lesů, tak představitelé Ministerstva zemědělství ČR, Lesů ČR, Českého hydrometeorologického ústavu, dopravců a zpracovatelů. V tuto chvíli máme v rámci krajského rozpočtu připravenou částku deset milionů korun s tím, že budeme čekat, jaký bude mezi žadateli reálný zájem. V obou dotačních podtitulech se pohybujeme na příspěvku ve výši 200 korun za kubík, což je částka, která je podle členů kůrovcového štábu optimální,“ doplnil radní Václav Kroutil s tím, že očekává výraznější a koncepční aktivitu ze strany státu.

Kdo a kdy může o krajskou dotaci žádat, doplnil vedoucí odboru pro životní prostředí, zemědělství a venkov Martin Vlasák. *„Dotační program je určen drobným vlastníkům lesa, jehož výměra nepřesahuje 50 hektarů. Je poskytována na kácení, přiblížení, manipulaci a zpracování kůrovcového dřeva sazbou na technickou jednotku. Minimální výše dotace je stanovena na dva tisíce korun. Žádosti na příští rok je možné podávat od 15. ledna do 30. září,“* sdělil Vlasák.

Kompletní podmínky dotačního titulu budou zveřejněny na webových stránkách Pardubického kraje www.pardubickykraj.cz v sekci Dotace.

Manažerské fórum tradičně pro Královéhradecký kraj ve Smiřicích 3. 12. 2019

Těšili jsme se. Ono je to docela náročné pořádat takovouto akci. Tak jsme byli tentokrát rádi, že přijedeme převážně jako hosté a poslechneme si šňůru zajímavých přednášek. Informací zazněla spousta. Ať už z úst Ing. Martina Pýchy, který byl připojen na dálku z Bruselu, tak od Ing. Petra Lázňovského z Krajského pozemkového úřadu či pana profesora Zdeňka Žaluda, který jak sám řekl, byl ve východočeském kraji asi pošesté. Nicméně já ho osobně slyšela za krátkou dobu potřetí za sebou a tato přednáška měla největší grády. Pan profesor mluvit prostě umí.

Na něj navázal s precizním zemědělstvím pan docent Václav Brant, který jezdí do terénu a byl také hvězdou na Našem poli v Nabočanech. Nesmím zapomenout i na pana prezidenta Zdeňka Jandejska, který své vystoupení vždy okoření postřehy z praxe, a to je dobře. Asi jsem nestačila vyjmenovat všechny, kteří měli prostor u mikrofonu. Podstata je, že každý rok je tato akce obsazena velmi zajímavými hosty a její návštěvnost se spíše zvyšuje. Jsme za to rádi. No a v novém roce 2020 zase na území Pardubického kraje!

Pokud byste měli tip na lektora nebo téma, které by Vás zajímalo, obraťte se na nás. **-vr-**

ZUNHAMMER

Výhody pro Vás ve zkratce:

- Ideální pro tažené kejdové vozy
- Malá spotřeba paliva díky nízké potřebě tažné síly
- Velká pracovní šířka pro vysoký hodinový výkon
- Botky na odpružených, extra dlouhých pružinách GfK (z plastu vyztuženého skelnými vlákny) pro lepší přizpůsobení se terénu a pro hnojení ve vyšším porostu
- Nízká vlastní hmotnost díky pružinám GfK a kontrukci s redukovanou hmotností
- Snadné, rychlé složení výložníku
- Malá přepravní výška díky zásuvnému dílu
- Malá přepravní šířka
- Nedochází k vytékání kejdy díky zvednutí vypouštěcích trysek
- Dlouhá životnost hadic díky jejich složení směrem nahoru bez přehýbání
- Aplikace kejdy pomocí dvou aplikátorů ExaCut s integrovanou řezačkou a odlučovačem cizích částic
- Nedochází k zarůstání plevelem kvůli poškození kořenů
- Aplikace přímo přes kluzné patky bez odlehčení kol - tedy vysoký tlak radlice 6 - 8 kg na každou kluznou patku
- Úzký nosič a lepší prosakování do vrchní vrstvy půdy díky speciálním vrypovým radličkovým patkám
- Nedochází ke znečištění listů - tedy lepší příjem živin s lepší kvalitou mléka a dojivostí
- Možnost napojení na řídicí jednotku ISOBUS

Optimální kvalita aplikace.

Elastické pružiny GfK zařízení Glide-Fix se perfektně přizpůsobí půdě. Pomocí odpružených kluzných patek se kejda aplikuje v úzkých pruzích pod listy a je chráněná před sluncem a větrem. Dva aplikátory Exacut se společně s celou jednotkou vlečných patek složí bez přehýbání do přepravní polohy. Sériové řízení joystickem usnadňuje obsluhu.

Technické údaje

- pracovní šířka do 12 m / 15 m
- počet kluzných patek 48 / 60
- aplikátor 2 x 24 / 30 kusů
- rozestup mezi pásy 25 cm
- výkonnost do 12.000 l/min
- vlastní hmotnost 1.350 kg
- délka nástavby 4,50 m / 6,00 m

Nová vlečná patka GLIDE-FIX

- patentovaná kluzná patka z lité oceli s optimalizovaným tvarem
- vysoká stabilita
- vysoká odolnost proti opotřebení
- není citlivá na ucpání (1)
- elastická tenká tryska

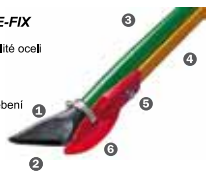

- velmi tenký nosník (2)
- krátká hadice bez mezikusu (3)
- pružina GfK (4)
- rychle a snadno vyměnitelné radlice (5)
- dobré chování při nařezávání půdy (6)
- optimální průchod mezi rostlinami (6)

VÁŠ PARTNER ZUNHAMMER PRO ČR:

Produkty ZUNHAMMER nově na www.dspeng.cz

Poradenství, prodej a servis
DSP Engineering s.r.o.
Jiří Pavlík - tel.: 775 717 417
e-mail: jirip.jun@dspeng.cz

DSP Engineering s.r.o.

Robot Robotti bude běžně sít na českých polích

Polní robot na Pardubicku

Budoucnost přijde už v příštím roce! Dalo by se s úžasem vykřiknout a dodat, že i k nám na Pardubicko. Ano, až na jaře pojedete naším krajem, možná narazíte na výjev, který se Vám zaryje do paměti. Na poli bude sít kukuřici robotický stroj bez obsluhy, navíc s futuristickým vzezřením. A kdo jej neuvidí v praktickém provozu, bude se s ním moci seznámit na tradiční přehlídce Naše pole v Nabočanech.

Robotti jsou tu...

Výše uvedené skutečně není fantazie, nýbrž realita. V České republice bude v roce 2020 pracovat několik polních robotů od dánského výrobce Agrointelli (asi největší počet v Evropě), od něhož k nám společnost Leading Farmers CZ doveze několik kusů typu Robotti 2020. Jeden z nich bude operovat i v našem kraji, a to při setí a plečkování kukuřice a následně setí a plečkování řepky. Stroj Robotti je speciální nosič nářadí o celkovém výkonu 130 k a záběru max. tří metrů. Jde o nový koncept práce na půdě, kdy z důvodu razantního snížení zhutňování půdy a erozních vlivů se počítá s nasazením většího počtu menších lehčích strojů. Stroj má klasický tříbodový závěs a vývodový hřídel, takže do něj lze zavěsit běžné pracovní stroje, což je

EOS pro operativní zaměřování a kontrolu hranic pozemků

Oblíbený GFX–750 pro menší i větší zemědělce

protože se skládá pouze z malého přijímače a antény. Jako displej použijete běžný mobilní telefon nebo tablet, do něhož si stáhnete úžasně jednoduchý software v češtině. Systém umožňuje zaměřovat hranice pozemků, plotů apod., následně je vkládat do LPISu nebo naopak si z LPISu hranice vyexportovat a následně je kontrolovat v terénu. V balíčku je dokonce elegantní čepice s kapsou na anténu, takže pro přesné zaměření s sebou nepotřebujete na pole vláčet ani žádnou tyč. Prostě přijímač do kapsy, čepici na hlavu, mobil do ruky a jdete zaměřovat.

Děkujeme Vám za letošní přízeň a do nového roku 2020 přejeme především hodně štěstí, zdraví a rodinné pohody a na polích dobrou úrodu a příjemnou práci bez stresu!

Ing. Václav Jirka
a kolektiv Leading Farmers CZ, a. s.

jeho výhoda. Stroj jezdí po poli zcela sám podle naprogramované dráhy a je vybaven až sedmi bezpečnostními prvky včetně dálkové komunikace s operátorem. V letošním roce byl v ČR nasazen jeden experimentální kus a příští rok přecházíme do ostrého provozního nasazení. České zemědělství je první!

...ale navigace zůstávají

Avšak pro ty zemědělce, kteří chtějí být ještě nějakou dobu konkurenceschopní se stávající technikou, zůstávají v nabídce Trimble GPS navigace a autopiloty. Opravdu dostupné i pro skutečně malé zemědělce jsou systémy EZ-Guide 250 nebo CFX–750 LITE, které dostatečně zabezpečí navádění po pozemku a znázornění již aplikované plochy.

U středních a větších podniků si velkou oblibu získal systém GFX–750 s automatickým řízením EZ-Pilot Pro nebo Autopilot Motor Drive. Systém se vyznačuje snadností instalace a uživatelskou přívětivostí. Velký dotykový displej umožňuje příjem internetu, a tím např. využití podkladových map a navádění až pro vysokou přesnost +/- 2,5 cm. Splňuje kritéria pro ty nejnáročnější operace, jako je setí a plečkování a lze jej namontovat na stávající traktory bez jakéhokoliv vybavení, avšak i na ty již vybavené CAN komunikací. Ovládání strojů pomocí ISObus je též dostupné a pomyslnou třešničkou na dortu je automatické otáčení stroje na souvrati a operace na poli jsou pak dokonalé. Velkou výhodou systémů Trimble je možnost jejich nákupu v nižší a levnější úrovni a následné postupné vylepšování podle potřeby provozu, což z nich činí skvělou technologii jak pro menší, tak velké zemědělce.

Něco pro vyměřování pozemků

Nová nařízení upravující velikost pozemků, ale i stávající problematika protierozních pásů a pozemkových změn, si vyžadují operativní zaměřování hranic polí. Na trhu se objevil zajímavý, cenově konkurenceschopný a na obsluhu jednoduchý systém EOS Arrow 100. Systém je zajímavý tím, že jej snadno můžete nosit po kapsách,

NAVŠTÍVILI JSME

XXVIII. Sněm AK ČR v Brně

Brněnské výstaviště bylo místem setkání delegátů mimořádného sněmu. Současný prezident Ing. Zdeněk Jandejsek oznámil, že v příštím období nebude ve své funkci prezidenta pokračovat. Nový prezident se bude volit na jarním sněmu pravděpodobně v Olomouci.

PŘÍSPĚVEK PARTNERA

AGROTRANS

Stroje s vizí pro progresivní zemědělce

Agrotrans Otice s.r.o.
tel.: +420 553 791 110
www.agrotrans-otice.cz

Zimní recepty od Vandy

Zpravodaj jste dostali tradičně těsně před svátky. Nemá proto cenu zařazovat recepty na cukroví. Slibuji ale, že příští rok na to budu pamatovat v předstihu a připravím to nejlepší už do podzimního čísla.

Tohle zimní číslo je pro mě nejtěžší. Jídlo už nechceme po svátcích skoro nikdo ani vidět. Vždyť nový rok je také výzva pro předsevzetí a většinou (alespoň za mě) je to právě spojené s tím, že začnu lépe jíst a více se pohybovat. Většinou ale zůstanu jen u toho předsevzetí…už je to obehraná písnička. A tak recepty níže jsou vybrané z toho, co mě právě napadlo – bez ohledu na Vánoce. V jednom z rozhovorů dává tip na dobrotu RNDr. Radim Tolasz. Přiznám se, že valašský kontrabáš neznám, a tak jsem recept našla na internetu, abyste ho mohli vyzkoušet také.

Valašský kontrabáš

Ingredience: 1 kg brambor, 500 g pohanky, 300–400 g uzeného bůčku, 1 lžíce majoránky, 3 stroužky česneku a 1 cibule, 2–3 lžíce sádla nebo oleje, 200 g tvrdého sýra, sůl a pepř.

Postup:
Nejprve si uvařte pohanku a v druhém hrnci vařte i brambory nakrájené na kostky. Mezitím si nakrájejte cibuli a bůček na kostičky a česnek nasekejte na plátky.

V pánvi rozpalte tuk a doměkka na něm opečte cibuli i česnek (cca tři nebo čtyři minuty). Přidejte bůček, o chvíli později uvařenou pohanku a dochuťte solí, pepřem i majoránkou. Na závěr vsypte brambory a promíchejte. Předehřejte troubu na 200 stupňů, horkovzdušnou na 180 stupňů.

Směs přesuňte do zapékací misky a posypte nastrouhaným sýrem. V troubě zapékejte přibližně pět minut. Kontrabáš chutná nejlépe se zakysaným zelím.

Domácí hamburger

Módní záležitost, Amerika v kuchyni, věžte ale, že je to moc dobré a klidně tomu říkejme karbanátek v housce.

Ingredience: mleté hovězí maso (může být i míchané, ale my máme raději hovězí), vejce, sůl, pepř, sýr gouda, cibule, česnek, olivový olej. Bulky na hamburgery koupíte v obchodě. Na dochucení na housku pod maso majonéza nebo hořčice, případně kečup – dle vaší chuti. Lze přidat i nakrájenou zeleninu, nápadům se meze nekladou.

Smícháme mleté maso s vajíčkem, najemno nastrouhaným sýrem, nadrobno nasekanou půlkou cibule a najemno nasekanou půlkou česneku. Směs osolíme a opepříme. Z dobře promíchané směsi zformujeme hamburgery. Potřete je tence olejem a grilujte asi čtyři minuty po každé straně. Ideální, když budou dohněda opečené, ale stále ještě růžové uprostřed. U bulky na hamburger opečte krátce její vnitřní stranu. Potřete majonézou, případně jinými dochucovadly, maso vložte mezi obě půlky pečiva, a můžete klidně pro milovníky sýrů přidat ještě ten plátkový.

Domácí lučina na pomazánky, ale i dorty

Vděčné na svačinu, rychlou večeři, snídani, přepadovku v podobě návštěvy. Zjistili jsme, že ustupujeme od majonéz, které mají omezenou trvanlivost. Nahradit ji ale jogurtem nám taky úplně nechutná. Začali jsme tedy dělat domácí žervé nebo lučinu. Konzistencí a chutí je to podobné.

Ingredience: velký jogurt, nebo jogurt se smetanou nebo jogurt se smetanou na šlehání

Postup: Jsou různé recepty, ale uděláte ji i z obyčejného samotného jogurtu, který trochu osolím. Do cedníku dám starší bílou plátěnou utěrku a do ní vyliji ochucený jogurt a nechám vykapat v lednici v kastrolu či misce. Doporučuji přikrýt pokličkou. Pokud máte v lednici brambory, lehce lučina načichne. No a pak už máte základní hmotu na pomazánky – přidáte kousek másla, nebo majonézu a koření – mletou papriku s cibulkou nadrobno nakrájenou na budapešťskou pomazánku, česnek, nivu – prostě co máte rádi.

Ovocný dort za studena

Tuto hmotu přidávám i do dortů, kde tím nahrazuji mascarpone.

Ingredience (pro malou dortovou formu): jedno balení piškotů, tvaroh ve vaničce, smetana na šlehání, kelímek domácí lučiny, kelímek zakysané smetany, moučkový cukr, 2 lžíce rumu, kompotované ovoce (mandarinky, jahody aj.), sáček vanilkového pudingu, voda dle potřeby

Postup:
Otevřete ovoce a nechte vykapat na cedníku – šťávu z něj použijeme. Malou dortovou formu vymažu máslem. Do ní nasypu piškoty, aby bylo pokryté celé dno, ale nedělám vysokou vrstvu. Ty pak pokapu trochou šťávy z vykapaného ovoce a rumem. V misce smíchám tvaroh, kysanou smetanu, lučinu a osladím. Zvlášť si ušlehám smetanu, kterou pak opatrně zamíchám do směsi. Tu překlopím na piškoty a snažím se ji dostat i mezi jednotlivé piškoty. Navrch naskládám vykapané ovoce.

Ve zbylé šťávě, kterou podle potřeby můžete naředit, uvařím vanilkový puding a po vychladnutí ho naliji na ovoce. Nesladím ho, je mírně nakyslý od šťávy a dort pak není přeslazený. Nechám ztuhnout, ideálně přes noc.

Regionální agrární komora Pardubického kraje

www.rakpa.cz

Jsme tu pro všechny poctivé zemědělce

Generální patrneři:

AGRALL a.s.
zemědělská technika

AGRICOL, s.r.o.
výroba mléčných výrobků a sýrů

Comagrin a.s.
obchod s komoditami

Česká pojišťovna a.s.
pojišťujeme všechny oblasti vašeho života

DLF Seeds, s.r.o.
šlechtitelská stanice trav a jetele

KLAS Nekoř a.s.
moderní zemědělství, prodej osiv a zemědělské techniky

MACH DRŮBEŽ a.s.
prodej jednodenních brojlerových kuřat, násadových vajec a těžkých masných slepic

Pioneer Hi-Bred Northern Europe Sales Division GmbH
osiva kukuřice, řepky, slunečnice a konzervanty

RENOMIA, a.s.
pojišťovací makléřská společnost

VVS Verměřovice s.r.o.
odborník na výživu hospodářských, domácích zvířat, zvěře i koní

Hlavní patrneři:

Agra pojišťovna, o.s.

Agrospol Czech spol. s.r.o.

Agrotrans Otice s.r.o.

Envi Produkt, s.r.o.

Kooperativa pojišťovna, a.s. Vienna Insurance Group

Leading Farmers, a.s.

Sberbank CZ, a.s.

Selgen, a.s.

UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.

Partneři:

AG NOVACHEM, s.r.o.
BASF spol. s r.o.
ČSOB, a.s.
DSP Engineering s.r.o.
LUMIUS, spol. s r.o.
MASO UZENINY POLIČKA, a.s.
PALENT-ZENPRO, s.r.o
SPOLEČNOST PRO ORBU ČR, z.s.
Syngenta Czech, s.r.o.
Tribula DPK s.r.o.
Vaspo Vamberk s.r.o.

Mediální partneři:

GOLEMPRESS

Regionální agrární komora Pardubického kraje, Poděbradova 909, 537 01 Chrudim, IČ: 75032431 ▪ telefon: 774 853 225, e-mail: info@rakpa.cz. ▪ Autoři fotek: Vanda Rektorisová a Leoš Říha ▪ Tisk, sazba a grafické zpracování: GOLEM GROUP, s. r. o. ... 16. 12. 2019. ▪ Zpravodaj vychází nepravidelně a je pro členy RAK PA zdarma.